

přehledně strukturovat webové stránky (snaha o jednoduchost, originalitu, objevnost, interakce mezi daty, videa, propojování jednotlivých úrovní stránek, identifikace potenciálních uživatelů) a dostupnější přístup k výstupům jiné strategie nepřinesly.

Podobně obecné proklamace zaznívaly v panelech, které řešily možnosti a způsoby výuky metody orální historie. Točily se často v kruhu připomínání soudobých institucionálních tlaků na online vzdělávací kurzy v podobě e-learningu. Domnívám se, že i zdejší debaty o nových digitálních možnostech až příliš podléhaly jejich všespásnosti, respektive víře, že digitální technologie jednoduše budují mosty a jaksi automaticky činí ze sběru příběhů zajímavé „zboží“ pro široké spektrum „zákazníků“.

Zde se dotýkáme druhého problému, který dle mého soudu konference zčásti reprezentovala. Zaznamenané příběhy, které se stávaly osou příspěvků, v některých případech plnily roli jakési posvátné krávy, kterou lze jen fascinovaně uctívat, aniž by přišla na řadu kritická reflexe tohoto „*perfektního manželství mezi orální historií a příběhy*“, jak to trefně vystihl přítomný novinář Michael Green. Právě on byl se svou prezentací světlou výjimkou v početném poli orálních historiků, kteří se pokoušeli nabídnout nové možnosti aplikace

orální historie. Green zde představil svůj oceňovaný multi-mediální projekt *Behind the Wire*, v němž zachycuje život osob žijících i roky v detenčním zařízení na ostrově Manus prostřednictvím zvukových a vizuálních záznamů, na nichž se stejnou mírou jako on podíleli samotní žadatelé o azyl nebo čekatelé na deportaci (podcasty sestavené z interview pořizovaných aplikacemi na facebooku, videa nahrávaná žadateli o azyl mobilem přímo na místě). Po jeho příspěvku se rozproutila diskuse, kde se většina zúčastněných shodla na nutnosti budovat aliance zejména s novináři, aby se orální historici brzy neocitli ve svém vlastním ghettu, kde jen neustále „dávají hlas nevyslyšeným“ bez schopnosti skutečně přispívat k artikulaci různorodých společenských pohnutek, motivací nebo postojů vůči hegemonním diskurzům.

Konferenci završilo plenární shromáždění zaměřené na nové směry a výzvy orální historie, kde Alistair Thompson již po několikáté zdůraznil nutnost fúzí orální historie s pestřejší škálou vědních oborů (antropologie, sociologie, žurnalistika), aby byli orální historici schopni adekvátněji reagovat na potřeby soudobého věku ve znamení diverzity. Jak ale vyplývá z výše uvedeného, konference tento zajisté potřebný cíl úplně nenaplnila.

Michal Pavlásek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Mezinárodní konference *Transnacionální migrace: Hranice a globální spravedlnost*, 30. května 2018, Praha, Vila Lanna

Vila Lanna hostila mezinárodní konferenci *Transnacionální migrace: Hranice a globální spravedlnost* organizovanou Sociologickým ústavem Akademie věd

ČR, v. v. i. (Zuzana Uhde) a Fakultou humanitních studií UK v Praze (Petra Ezzedinne) v rámci výzkumného programu Strategie AV21 *Globální konflikty*

a lokální souvislosti. Setkání zahájil svým proslavem vedoucí tohoto výzkumného programu Marek Hrubec, ředitel Centra globálních studií Filozofického ústavu AV ČR, v. v. i., který, podobně jako druhý řečník, sociolog a **proděkan FHS University Karlovy Marek Skovajsa**, zdůraznil význam multidisciplinárního přístupu k řešení tak významných a naléhavých výzev současného světa 21. století, jakým v globálním kontextu migrace bezpochyby je a bezpochyby bude (patrně s ještě větší naléhavostí).

Stimulující atmosféře konference napomohla promyšlená koncepce setkání Zuzany Uhde a Petry Ezzedinne, která dala pozvaným badatelům a badatelkám v oblasti migračních studií (Nicholas De Genova, Ayse Caglar, Alex Sager, Maria Caterina La Barbera, Csaba Szaló), dostatečný prostor pro prezentaci jejich vlastních pozic vůči migračním fenoménům včetně metodologických nástrojů a přístupů, jakými je lze **nahlížet a kontextualizovat**. Jednotlivé prezentace byly doplněny zhodnocením ze strany organizátorek, které příspěvky provázaly s širším kontextem nadnesených témat. **Přemýšlení jednotlivých prezentujících** se neslo v duchu kritiky současných režimů migrace, analytických kategorií a v obecné rovině příspěvky zaostřovaly zejména na kritiku metodologického nacionalismu.

Produkcí (i)legality, praktikami dohledu a kontroly, sekuritizací, biopolitikou migrace, režimy migrace, hranic a jejich ideologickým pozadím se v úvodním příspěvku s názvem *Anonymous Black and Brown Bodies: The Productive Power of Europe's Deadly Border* zabýval Nicholas De Genova, světoznámá autorita na poli migračních studií působící na University of Chicago. Zvučná jména odborníků nejsou vždy automatickou zárukou kvalitně připravené prezentace, ale tento úvodní příspěvek De Genovy byl ukázkou

toho, jak lze očekávání posluchačů beze zbytku naplnit. De Genova je znám teoretickými koncepty a **kategoriemi aplikovanými na prostor (přechodu) státních hranic a s tím související produkci „ilegality“ migrantů**. Ve svém příspěvku tuto perspektivu rozvinul směrem k uchopení hranic a migračních politik jakožto mocenských aparátů produkujících rasizaci Evropy a spektakl exkluze, který je součástí „geografie a prostoru, který exkludované zabíjí“ skrze infra-strukturní násilí.

Ayse Caglarová ve svém příspěvku *A multiscalar perspective on Migrants and City-making: solidarities for social and historical justice* podala kritiku metodologického nacionalismu prostřednictvím hledání přístupu, který by migranty a ne-migranty v rámci uvažování utváření města a jeho **prostoru zahrnul do jednoho společného analytického rámce**. Následovaly kritické reflexe kosmopolitanismu (příspěvek Alexe Sagera *Reclaiming Radical Cosmopolitanism through Border Studies and the Mobility Turn*), exkluzivních modelů genderové rovnosti (příspěvek *Intersecting Gendered and Bordered Structural Vulnerabilities: (Exclusionary) Equality Policies and Global Justice* Marie Cateriny La Barbery) a transnacionalismu skrze identifikaci jeho kulturních kontradikcí (Csaba Szaló). Závěrečnou tečku za podařeným setkáním obstaraly prezentace Tomáše Jungwirtha a Věry Hanuskové věnované současné migrační agendě Organizace spojených národů.

Setkání ve vile Lanna doprovázené uvolněnou atmosférou naplnilo své cíle – domnívám se, že se mu povedlo otevřít prostor pro interdisciplinární diskusi o migraci, zejména napříč sociální antropologií, sociologií, politickou a právní teorií nebo filozofií.

Příspěvky a diskuse naznačily, že migrace jako sociální jev reprezentuje důležitý moment, který ztělesňuje

střet a zároveň setkání lokálních fakt s globálním kontextem. Výzkum zaměřený na různorodé interakce a vyjednávání individuálních lokálních životů s „globálními souvislostmi“ společně s analýzou kulturních a společenských dynamik ovlivňovaných migrací (transnacionální, nucené, teritoriální) a jejichmi důsledky, mohou odhalovat siločáry formující charakter globalizovaného světa. Je jen

dobře, že konference prostřednictvím příspěvků prezentujících, kritických reflexí diskutantů a pozornosti početného publika zastoupeného odbornou veřejností řešila pestrá témata právě z této perspektivy. Prosvítily se tak mnohé akty strukturálního násilí, které jsou s migrací úzce spojeny.

Michal Pavlásek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Ohlédnutí za festivaly židovské kultury: Polná, Holešov, Třebíč

Druhá polovina července a začátek srpna jsou věnovány festivalům židovské kultury v Polné, Holešově a Třebíči. Z pohledu etnomuzikologa je možno se ptát, jaké významy se k současným podobám festivalů pojí a jaké oblasti ke zkoumání se nabízejí? Co to je „židovská kultura“ a zvláště pak „židovská hudba“? Jak dokazuje pestrá paleta událostí hodných odborné pozornosti, v **posledních letech se v uměleckých dílech i kulturně-vzdělávacích akcích** poukazuje na paměť a vzpomínání. Vždy je však otázkou, kdo na koho vzpomíná, při jakých příležitostech a především jak a proč. Jak ukázali M. Halbwachs i P. Nora, podoby vzpomínání i koncept *míst paměti* úzce souvisejí s trvale přetvářenou národní identitou, u níž má každá doba tendenci zdůraznit anebo potlačit jiné prvky. Z důvodu hrůzné historické skutečnosti nacistického pokusu o totální vyhlazení Židů a následného odchodu hrstky přeživších z Československa bohužel není překvapivé, že nezbývá na Židy a jejich kulturu než vzpomínat. Mezi pořadateli festivalů jsou to dnes z valné většiny nežidé, kdo předvádějí představovanou podobu židovské kultury nežidovské většině. Židé jsou **de facto nepřítomnou, ve většině již rozpuštěnou menšinou** a v jistém

ohledu také menšinou v ústraní, neboť je lze „potkat“ spíše než na ulici v památnících a muzeích (současně ale jejich nepřítomnost nebo neviditelnost nezapřičiňuje vymizení antisemitismu). Příznačně byl i letos na festivalech věnován prostor pietním aktům (Holešov) a připomínání tragického osudu Židů za druhé světové války prostřednictvím přednášek na dílčí témata. Je tedy smutným faktem, že do **židovské kultury představované festivaly** tohoto typu vždy patří připomínání perzekuce a vyhlazování nacisty, ale i reminiscence předchozích pogromů a dalších aktů násilí na Židech, včetně obvinění z rituálních vražd (přednáška Daniela Soukupa o vraždě Josefy Trčkové v Holešově).

Současně je možné si povšimnout, že odkaz Židů a židovská kultura se v posledním desetiletí staly vítaným prostředkem k poukázání na rozmanitost a zvláštnost daného regionu. Řadě samospráv se podařilo zrekonstruovat mimo jiné i židovské historické památky. Počátky festivalu v Třebíči se **kryjí se zapsáním** trebičské židovské čtvrti na seznam Světového kulturního dědictví UNESCO v roce 2003. Naproti tomu polenský festival se v roce 2018 koná podruhé. Ale i jeho vytvoření má návaznost na rekonstrukci